

פ'ר' צו ("זכור"). תשע"א
נא לשמור על קדושת הגליון!

"זְכֹרֶזֶן מֵאֵיר"

[עפ"י "לקט שיחות מוסר" מאת מרן ראש הישיבה הג"ר אייזיק שר זצ"ל]

"ועל נסותם את ה' לאמר היש ה' בקרבנו אם אין, ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים". (שמות יז-יח). וברש"י: סמך פרשה זו למקרא זה, לומר תמיד אני ביניהם ומזומן לכל צרכיהם, ואתם אומרים היש ה' בקרבנו אם אין, חייכם שהכלב בא ונושך אתכם ואתם צועקים לי ותדעו היכן אני.

וזה נכלל במצות זכירת מעשה עמלק, שניטע בליבנו יסוד איתן זה שהקב"ה נותן לנו את כל מה שאנו זקוקים לו, ומגן עלינו בפני שבעים זאבים (וחלילה לבטוח בממלכות זרות גם אלו הנראים טובים לנו), ונדע כי אם תירפף אמונתנו זו יש ביד ה' לקיים עמנו מה שעשה עם אבותינו.

מרדכי אמר "איני מזיז השק עד שיעשה הקב"ה נסים כשעשה לראשונים", ואע"ג שלבישת השק מנעה את מרדכי מליכנס לחצר המלך ומלדבר עם אסתר. הנהגה זו ללמד יצאה שאחת היא הדרך ואין בלתה "תשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה", ואדרבה התיקון לחטא אשר גרם להביא את עמלק על ישראל, לחוש בשלימות כי יש ה' בקרבנו.

ואפשר לבאר הטעם שנקרא השם "פורים", כי ממעשהו של המן ראינו שיושב בשמים ישחק, והגורל שהמן הפיל נגד ישראל נהפך לו לרעה, וכן כל מעשי בני-אדם הרי הם כמעשה הגורל שאינו קובע כלום, וכל פרט שנעשה היה חוליה בשרשרת הנסים והנפלאות אשר עשה ה' לעמו.

"חייב איניש לבסומי בפוריא". וצריך ביאור הרי השכרות עלולה להביא את האדם לידי חטא, ומהי התועלת המיוחדת שיש בהתבסמות ביום הפורים.

והנה אמרו חז"ל (מגילה דף יד.). "גדולה הסרת טבעת יותר ממ"ח נביאים וז' נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירום למוטב ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב".

ויש לבאר: שמחמת גזירת הכליה באו לידי התפעלות רגשית גדולה ונישאה, וזהו המיוחד באותו דור, [לעומת דור המדבר], כי הייסורים החושיים טיהרו את ליבם. ולכן נתקבלה תפילתם אחרי צום וזעקת שלושת-הימים, וכן הגיעו לידי "קבלת התורה מאהבה".

וזהו הענין ב"לבסומי" לבוא לידי התפעלות רגשית שהיא יותר טובה ומועילה להתקרבות לה', וזוהי מטרת הייסורים. ומרן הג"ר ישראל מסלנט זצ"ל כתב שההתפעלות שוטפת ועוברת גבולי הטבע, ובכח זה אפשר להגיע למעלות עליונות.

פלפולא דאורייתא

מי שיצא בדיעבד אם יכול שוב לצאת לכתחילה

כתב הרמ"א (סי' תר"צ ס"ד וי"ז) שנהגו שכל הציבור קורא פסוקים מסויימים ולאחמ"כ חוזר הקורא עליהם. [כדי להרבות שמחה].

ויש להקשות דכיון שיוצאין בדיעבד, איך אח"כ שייך שיצאו מן הקורא. [ועיקר הקושיא בפסוק האחרון]. - ומה דאיתא במשנ"ב סי' תרפ"ח סקכ"ב, שאני התם דלא קרא בזמנה.

ולקושטא כנר' נקטו הקדמונים דחשיב הכל המשך אחד, (ומעיין "תוך כדי דיבור").

והיה מקום לומר דכל החיסרון (כשכבר יצא בדיעבד) דהשתא אין זה מעשה מצוה, אבל היכא דיוצא ממי שעדיין לא יצא מצטרף השומע לקריאתו של הקורא שהיא מעשה מצוה. [ובקריאה לנשים, אולי אכן פסוקים אלו צריך לצאת מדין שומע כעונה, והוא חידוש עצום].

אמנם לא סגי בתירוץ זה, דהא משמע דה"ה כשהקורא כבר יצא יד"ח והשתא קורא שנית כדי להוציא הציבור. [ואין לומר דיהני מכח "ערבות" כיון שהשומע יכול לצאת ממי שעדיין לא קרא, דאיך יתכן שהקורא עדיף מהשומע עצמו].

קושית ה"בית מאיר" על שיטת הבה"ג

ב"בית מאיר" (סי' תרפ"ט) הקשה דהנה מקורו של הבה"ג (שנשים חייבות רק בשמיעה) הוא מהתוספתא דתני שאין הנשים מוציאות את הנשים, וכן תני שם שנשים פטורות, (והובא בתוספות). וקשה הרי כדי לשמוע צריכה לקרות או לשמוע מן הקורא, וא"כ למעשה היא צריכה לעשות מה שאיש צריך לעשות, ואיך שייך למיתני "פטורות".

(והוסיף הב"מ, שבשלמא אם היה הדין שאינה יוצאת ע"י קריאתה לעצמה וצריכה דוקא לשמוע מן האיש היה מובן שפיר אבל הרי חזינן דמברכת כשקוראת לעצמה, עכ"ד. ולא הבינותי דאכתי אפ"ל דאינה חייבת אבל אם קראה יצאה יד"ח ולכן מברכת).

ובעיקר קושיתו אולי י"ל דהנה ראובן שקרא וכיוון להוציא את שמעון, אין לוי יכול לצאת בקריאה זו ובעינין שראובן יכוון להוציא גם את לוי, וא"כ אפ"ל דאשה כיון שיוצאת ע"י השמיעה אין צריך הקורא לכוון להוציא אותה בנוסף לשומעים האחרים. והוא חידוש. וא"כ מצינו נפ"מ למעשה בהא דנשים פטורות.

מצות משלוח-מנות

לדעת תרומת-הדשן (תשו' קי"א) טעם מצות משלוח-מנות, הוא שיהיה לכל אחד די הצטרכותו לקיים סעודת פורים כדן, וכתב שהכי משמע מדאיתא בגמ' (מגילה דף ז' :) "הווי מחלפי סעודתייהו ונפקי בהכי".

ובפוסקים מתבאר (משני"ב סי' תרצ"ה סק"ח בשם תרוה"ד תשו' קי"א) שהמנהג הוא לעסוק במשלוח המנות במשך שעות וזהו הטעם שעושים את סעודת פורים לאחר חצות היום. ובספר "מנות הלוי" (מגילת אסתר ט' - י"ח י"ט) בשם ר"י בר שושן (הובא בתשו' חת"ס קצ"ו ותוכן-הדברים בהגהת חת"ס בשו"ע) כתב, כדי להתאחד ולהוסיף אחוה ורעות. (וכעין זה כתב הבה"ח עיי"ש). (לענין הגמ' דמחלפי סעודתייהו, עיי' שיטת רש"י ומש"כ בזה האחרונים).

עוד איתא בגמ' (מגילה דף ז' :) ר' יהודה נשיאה שדר ליה לר' אושעיא אטמא דעיגלא תילתא וגרבא דחמרא שלח ליה קיימת בנו רבנו ומשלוח מנות איש לרעהו, זוהי גירסת רש"י, ולפי"ז יוצא ע"י משקה. (ועיי' טורי אבן הובא בבה"ל שהסתפק אם יוצא גם מתנות לאביונים ע"י משלוח מנות, ולכ' מסברא אין מובן הצד שיוצא ועיי' הגהת מהר"צ חיות). אבל גירסת ר' חננאל קיימת בנו רבנו ומתנות לאביונים (ומפרש ר' חננאל כלומר נתינת אביונים נתת לי מנה אחת והיא הירך) חזר שלח ליה עגל וג' קנקני יין. ולכ' מתבאר מדברי ר' חננאל שמשקה לא נחשב "מנה", ובפוסקים קיי"ל שיוצא בו, (משני"ב סי' תרצ"ה סק"כ ומקורו בתרוה"ד תשו' קי"א), ועוד שהעגל נחשב לכמה מנות כיון שיש טעם שונה לחלקו השונים (ודחוק לומר דחשיב שתי מנות בהצטרף לירך ששלח מקודם). והנה נחלקו הפוסקים אם יוצאין בבשר שאינו מבושל, וי"ל שהעגל היה צלוי או שהיה מנותח לנתחיו ומבושל. וצ"ע. והאריך בזה ב"מקראי קודש" להגרצ"פ פרנק זצ"ל. וזה לשון הרמב"ם פ"ב הט"ו : וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות בשר או שני מיני תבשיל או שני מיני אוכלין לחבירו וכו'.

ויש לבאר בדבריו שעדיף לשלוח שתי מנות בשר (והעירוני שאולי אורחא דמילתא שהם שני סוגים או שני סוגי בישול או שני חלקים שונים). ואם אינו יכול לשלוח שני מיני תבשיל ואם אינו יכול לשלוח שני מיני אוכלין. (וגם לא נזכר ברמב"ם שיוצא ע"י משקה). ובמקור חיים (לבעל החוות יאיר) כתב, מצוה מן המובחר לשלוח בשר ודגים מבושלים, וכן נהג אדוני אבי וחמי הגאון ז"ל לשכן אחד שאצלם. (ועי' "מוריה" פורים, בשם הכת"ס). והגר"א טורצ'ין זצ"ל דייק מהרמב"ם שדין משלוח מנות הוא חלק ממצות הסעודה, ואע"פ שבהוצאת פרנקל דין משלוח מנות הוא הלכה נפרדת (מצויין ע"י נקודותיים) מ"מ אולי הכי דייק הלשון וכן וכו'.

בדין כונה לצאת בקריאת המגילה

כתב בשו"ע (סי' תר"ץ ס"ד) וז"ל, הקורא את המגילה צריך שיכוין להוציא השומע וצריך (שיכוין) השומע לצאת, וכו'. ובמשנ"ב (שם סקמ"ח) כתב וז"ל, ולעיכובא הוא אפילו בדיעבד, וזה הכיון הוא קודם שמתחיל לקרוא יכוין על כל הקריאה זה לצאת וזה להוציא ותו אין צריך לכיון בכל הקריאה. (ובשעה"צ שם): דהא פסק בסעיף הקודם דמצות צריכות כונה.

ובשו"ע לעיל שם (סעיף י"ב) כתב וז"ל, קראה מתנמנם הואיל ולא נרדם בשינה יצא, אבל אם שמעה מתנמנם לא יצא. וכתב במשנ"ב (סקל"ט) וז"ל, [וכו'] וצריך לומר דמכל מקום יכול לכיון לצאת, דמצות צריכות כונה [פמ"ג]. (ובשעה"צ שם כתב): ולעני"ד זהו דוחק [וכו'], ואפשר לומר בפשיטות דכיון לצאת אין צריך בכל תיבה אלא בתחילת הקריאה יכוין בדרך כלל לצאת בקריאה זו, וזה פשוט דנמנם אינו מצוי קודם שהתחיל לקרות אלא בתר שהתחיל, וא"כ אתי שפיר.

והנה בבה"ל (להלן סוף סי' תרצ"ג) כתב וז"ל, [וכו'], ובלבוש משמע דמחזיר הספר-תורה למקומו ואח"כ קורא המגילה, וכן כתב בדרך-החיים, אח"כ מצאתי בבית-מאיר וז"ל, [וכו'], ויראה דהטעם, משום דהאוחזי הא (ג"כ) חייב לכיון לצאת שמיעת קריאת המגילה כדאיתא סי' תר"צ ס"ד, ואם יאחזי ספר-תורה בידו יהא לבו על הספר-תורה כדאיתא בסי' צ"ו לענין תפילה, עכ"ל.

ולכ' משמע מדברי הבית-מאיר דלא סגי בכונה בתחילת הקריאה, דהא אע"פ שליבו על הספר-תורה, יכול לכיון רגע קטן לצאת ידי חובת הקריאה, ואולי כיון שצריך לצמצם ולכוין בזמן התחלת הקריאה משום-כן קשה לו הדבר בזמן שליבו על הספר-תורה, מיהו לשון הבית-מאיר בפשוטו משמע שעצם הכונה קשה ולא שהקושי הוא לצמצם ברגע הנכון.

ולכ' מוכח מדברי הבית-מאיר, דבעינן כונה כלשהי גם בעת משך קיום המצוה, אלא דיתכן דבעינן רק שיהא מונח בדעתו באופן שאם ישאלוהו מפני מה עושה זאת יוכל לענות מתוך מה שמונח בדעתו. (וא"כ יש לעיין אם גם הפמ"ג הנ"ל ס"ל הכי).

והנה בשו"ע (לעיל סי' תקפ"ח ס"ב) כתב וז"ל, שמע תשע תקיעות בטי' שעות ביום, יצא. ובמשנ"ב (שם סק"ו) כתב וז"ל, וכתב המג"א דכל זה בששה ביניהם שלא מחמת אונס, הא בשהה באונס אם שהה אפילו רק כדי לגמור את כל הסדר יחזור לראש אותו הסדר, לפי פסק הרמ"א בסי' ס"ה עיי"ש. ובבה"ל (שם, ד"ה שמע) כתב וז"ל, וקשה לי [וכו'], בתקיעות שאינה רק מעשה מצוה, והיכן מצינו שאסור לקיים מצוה כשגופו או המקום אינו נקי, לא מצינו כן בשום מקום, וצ"ע. [וכו'].

(וכתב הבה"ל בתירוצו הראשון, וז"ל): ואפשר שהטעם הוא דכיון דקיי"ל דצריך כונה לצאת ידי המצוה שציונו ה' יתברך, זה גופא ג"כ חשיב כדברי תורה [וכו'] ולא גרע מהרהור בד"ת.

ולכ' מדבריו כאן מבואר דלא סגי בכונה בתחילת המצוה, ולכ' אפשר לפרש כנ"ל (כמוש"כ בביאור ד' הבית-מאיר) דסגי שמונח בדעתו, אמנם העירוני דהכא א"א לומר כן דלכ' הוי זה רק סימן וראיה שמונח בדעתו אבל לא בעינן שיהא המקום ראוי לזה שיוכל לענות בפועל למי שישאלנו מפני מה עושה דבר זה.

וצ"ע דא"כ ד' הבה"ל סותרין את ד' המשנ"ב הנ"ל.

בדין הדלקת אש (ע"י העברה) ביו"ט **בכירים של גז שיש בהם הפסקת גז אוטומטית**

ראשית, יש לתאר את אופן פעולת המפסק, שסתום הגז מוחזק פתוח ע"י כח אלקטרו-מגנטי שנוצר מכח חום האש שבמבער, אם האש כבתה מתפוגג החום והכח המגנטי מפסיק, וע"י כך השסתום משתחרר ועוצר את זרימת הגז.

יש לדון אם יש לחוש בזה לאיסור "נולד", לפי מש"כ ה"בית יצחק" דאסור להזרים זרם משום איסור "נולד", אמנם יש מקום לומר דחשיב גרמא הא שע"י החום נוצר כח אלקטרו-מגנטי, (וגם צ"ב אם יש בזה היתירא ד"אוכל נפש").

ומצד דעת החזו"א דהדלקת חשמל אסורה משום "בונה", נר' פשוט דאין לאסור כאן דעיקר דברי החזו"א הם שקירוב שני ה"מגעים" הוי בונה, והזרם החשמלי הוא רק גורם לחשיבות של קירוב ה"מגעים", ולכן הכא ליכא כלל משום בונה.

ואמנם במכתב החזו"א (להגרשז"א זצ"ל) כתב סברא נוספת וז"ל, "דתיקון החוט עצמו ממות לחיים הוי בונה", ועפ"י זה היה מקום לדון בעניננו אם הוי בונה כיון שיוצר כח אלקטרו-מגנטי. (והנה לשון החזו"א שם: "חוששים בו משום בונה" וצ"ע אם כוונתו דהוי רק ספק עי"ש היטב, וגם שמעתי שסברא זו נכתבה באופן חד-פעמי כתוספת למכתב, ואם כן הוא יתכן דא"א להחליט עפ"י זה לאיסור).

אמנם לכ' פשיטא שאין שייך כלל לאסור מצד זה, כיון דהוי "עראי", דתלוי בחום האש ואם יפסיק החום יפסיק הכח האלקטרו-מגנטי וכנ"ל.

לעני"נ ר' דב ב"ר שניאור זלמן ז"ל נלבי"ע כ"ג מרחשון תשי"ע ולעני"נ מרת עדינה ב"ר בנימן ע"ה נלבי"ע ט' כסלו תשי"ע ולעני"נ מרת גיטל ב"ר משה דוד נלבי"ע י"ב טבת תשי"א ולעני"נ ר' אשר אלכסנדר ב"ר שלמה ישעיהו הלוי ז"ל נלבי"ע כ"י טבת תשי"ע ולעני"נ ר' אלימלך ב"ר שלום ז"ל נלבי"ע כ"י טבת תשי"ח ולעני"נ ר' יהושע העשיל ב"ר ישעיהו הלוי ז"ל נלבי"ע ל' שבט תשס"ג ולעני"נ ר' אברהם אהרן ב"ר אליעזר דוד ז"ל נלבי"ע ו' ניסן תשס"ט ולעני"נ ר' שמואל יצחק ב"ר אליעזר ז"ל נלבי"ע י"ח אייר תשס"ט

* * *

נא להעתיק בתפילה ולעורר רחמי שמים, לרפואת הרב רפאל מיכאל בן רייץ, ולרפואת האברך רפאל שמואל בן יפה
(בגורי הישיבה חק' שפצעו קשה בתאונת דרכים)
לרפוי"ש בתושחי"י

ניתן להזמין את הלחן באישייל - e-mail

zichronmeir@shtaygen.co.il

יוצא לאור ע"י כולל "זכרון מאיר" – חניכי סלבודקה

מקום הלימוד: בית-המדרש סלבודקה – דרכי-אי"ש

רח' האדמו"ר מגור 16, זכרון-מאיר בני-ברק

טל': 050-4125547

כתובת למכתבים:

ת. ד. 557, בני-ברק 51104

Address for letters:

P. O. B. 557 Bnei Brak 51303 Israel

The bank's details for wire transfers

The first international bank of Israel Ltd.

Branch: pagi bnei-brak no: 188

Branch adres: 42, chazon ish st.

Bnei-brak 51511

Swift code: firbilitxxx

Iban: il 45052188000000435120

Name: kollel zichron meir

כתובות עמותת "בית יוסף קדימה" ת. ד. 722 קדימה 62920 (ביהמ"ד רח' מיימון 13), ע"ר 580447498

שיעור בהלכות שבת מתקיים בס"ד (בחורף) במוצאי שבת קודש בשעה 9.00

(בקיץ) ביום ששי בשעה 10.00 לפנה"צ

הציבור מוזמן

השיעור בכולל קדימה, מתקיים בס"ד ביום ראשון בשעה 5.00.